

Antropoloģisko rādītāju salīdzinājums mājās un pansionātos dzīvojošiem senioriem

Aija Balode, Anita Villeruša, Daina Zepa, Jānis Vētra

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Ievads. Senioru populācija pieaug, palielinoties iedzīvotāju mūža ilgumam. Daļa iedzīvotāju savas vecumdienas pavada pansionātos. Izmaiņas ķermeņa kompozīcijā ir nozīmīgs indikators veselības stāvokļa un funkcionalitātes izvērtēšanā. Vecumā tiek piedzīvots ķermeņa garuma samazinājums par apmēram 1 centimetru katru desmitgadi. Mainās liesās un taukās masas attiecības par labu tauku masai. Viens no vieglāk nosakāmajiem un ķermeņa kompozīciju raksturojošajiem rādītājiem ir ķermeņa masas indekss (ĶMI). Palielināts ĶMI ir labi zināms riska faktors koronārajai sirds slimībai un metaboļajam sindromam. Paaugstināts asinsspiediens ir vēl viens papildu riska faktors koronārās sirds slimības attīstībai.

Darba mērķis. Pētījuma mērķis bija salīdzināt pansionātos dzīvojošu un mājās dzīvojošu senioru antropometriskos rādītājus un sistolisko un diastolisko asinsspiedienu.

Materiāls un metodes. Tika veikti antropometriskie mērījumi, tai skaitā auguma garuma un ķermeņa masas mērījumi, pansionātos un mājās dzīvojošiem senioriem ($n = 251$) vecumā no 65 gadiem un vecākiem, kuri spēja piecelties kājās un nostāvēt mērījumu veikšanai un piekrita piedalīties pētījumā. ĶMI aprēķināja, ķermeņa masu (kg) dalot ar auguma garuma (m) kvadrātu. Tika veikti arī dažādi funkcionāli mērījumi, tai skaitā tika mērīts asinsspiediens.

Rezultāti. 79,7% (200) respondentu dzīvoja pansionātos un 20,3% (51) – mājās. Vidējais vecums mājās dzīvojošajiem bija $78,14 \pm 6,3$ un pansionātos dzīvojošajiem – $79,15 \pm 8,7$, starp grupām nebija statistiski ticamas atšķirības ($p = 0,43$). Abās grupās bija vērojama auguma samazinājuma tendence, pieaugot vecumam. Dalībnieki tika sadalīti trīs vecuma grupās: 65–74 gadi, 75–84 gadi un ≥ 85 gadi. Procentuālais sadalījums pansionātu grupā bija 31,8%, 36,9% un 31,3%, savukārt mājā dzīvojošajiem – 31,4%, 52,9% un 15,7%. Mājās dzīvojošajiem izteikti lielāka bija vidējā vecuma grupa. Vecuma grupās pansionātos dzīvojošajiem bija statistiski ticama auguma atšķirība starp jaunāko un vecāko grupu. Jaunākajā grupā vidējais garums bija $1,60 \pm 0,1$ m un vecākajā grupā $1,55 \pm 0,09$ m ($p = 0,01$). Vidējais ķermeņa masas indekss abām grupām statistiski ticami atšķīrās ($p < 0,001$). Pansionātos dzīvojošo vidējais ĶMI bija $27,5 \pm 5,5$ kg/m², bet mājās dzīvojošajiem tas bija ievērojami lielāks – $30,2 \pm 5,2$ kg/m². Salīdzinot sistoliskā un diastoliskā asinsspiediena lielumu abās grupās, statistiski ticamu atšķirību vērojām diastoliskā asinsspiediena lielumā ($p = 0,001$). Mazāks tas bija mājās dzīvojošajiem senioriem.

Secinājumi. Kopumā analizējamās grupās nebija atšķirību vidējā vecumā, bet, analizējot vecuma grupas katrā apskatāmajā grupā, tās atšķīrās lieluma ziņā, tādēļ iegūtie rezultāti, iespējams, mainīsies, pieaugot respondentu skaitam mājās dzīvojošajiem senioriem. Lielāks ĶMI biežāk ir mājās dzīvojošajiem senioriem, bet lielāks diastoliskais asinsspiediens biežāk ir pansionātos dzīvojošajiem.